

SEROCKI MIEJSCOWNIK

Stanisławowo
Ludwinowo Dębskie
Zalesie Borowe Marynino
Święcienica Izbica
SEROCK
Wola Kiełpińska
Kania Polska
Gasiągowa
Kania Nowa
Nowa Wieś
Stasi Las
Zabłocie
Karolino
Wola Smolana
Jadwisin
Dębinki Guty
Borowa Góra
Bolesławowo
Jachranka
Cupel Szadki
Dosin Dębe
Skubianka
Wierzbiça
Lacha

KRAJOZNAWCZO – TURYSTYCZNY PRZEWODNIK PO GMINIE

Odcinek 47 - SEROCK

Krzyż przydrożny z czasów Królestwa Polskiego

Przydrożne krzyże i kapliczki są ciągle ważnym elementem naszego krajobrazu i pamiątkami przeszłości. W miastach część z nich jest zapomniana lub znikła, ale w wielu miejscach, na wsi i w miasteczkach, są one nadal żywym elementem naszej kultury. Szczególnie widoczne jest to każdego roku w maju, kiedy pięknie, kolorowo przystrojone kapliczki stają się ważnym miejscem kultu, obiektami przed którymi gromadzący się mieszkańcy odmawiają wspólnie modlitwy i śpiewają hymny ku czci Maryi.

Krzyże przydrożne, różne w formie, też nie były stawiane przypadkowo. Były wszakże nie tylko formą manifestacji wiary, ale też znakami na oznaczenie ważnych punktów w przestrzeni publicznej. Krzyże stawiano w centrum miejscowości, lub na jej skrajach, jako znaki graniczne, oznaczające koniec lub początek wsi lub miasta. Przy nich wspólnota witała lub żegnała ważnych gości, pielgrzymki oraz swoich zmarłych członków, w ich ostatniej drodze do kościoła i na cmentarz. Mogły też być formą uczczenia jakiegoś ważnego wydarzenia, np. bitwy czy pobytu władcy.

Często nie znamy okoliczności ich powstania, ani treści zawartych, nieczytelnych inskrypcji.

Wśród serockich krzyży i kapliczek mamy obiekt niemal stuletni, gdyż pochodzący z 1826 r.

Przy ulicy Pułtuskiej na wprost stadionu miejskiego, znajduje się stara kapliczka, czy też może należałoby powiedzieć krzyż. W dolnej części wykutej w kamieniu osadzono żelazny krzyż z ukrzyżowanym Jezusem. Na ramieniu krzyża umieszczono napis „INRI” – określenie zaczerpnięte z Ewangelii św. Jana - Iesus Nasarenus Rex Iudeorum tzn. Jezus Nazareński Król Żydowski.

Napis wyryty na kamieniu, jest prawie nieczytelny, ale udało się odczytać datę „1826”. Trudno powiedzieć, czy cały obiekt pochodzi z tego roku, czy też w ciągu prawie dwóch wieków był poprawiany. Wydaje się, iż żelazny krzyż może być nieco młodszy i pochodzić z II połowy XIX w.

Na planie miasta z 1828 r. taki obiekt został zaznaczony właśnie w tym miejscu. Znajdował się wówczas naprzeciw

koszar oraz rawelinu twierdzy serockiej. W okresie Królestwa Polskiego w tzw. „górnym koszarach” kwaterował stale batalion wojska. W 1825 r. był to batalion 2 pułku piechoty, po nim batalion z 6 pp, a w momencie wybuchu Powstania Listopadowego batalion z 8 pp, dowodzonego przez płk Jana Skrzyneckiego, który z drugim batalionem kwaterował w Pułtusk. Trudno powiedzieć, czy garnizon w jakiś sposób przyczynił się do powstania krzyża, raczej łączyłbym to z upamiętnieniem zakończeniem budowy Traktu Petersburskiego, odcinka Serock-Pułtusk. Znajdując się tuż przy Trakcie, krzyż był nieformalnym punktem granicznym miasta, gdyż jak widać na mapach na jego wysokości kończy się obszar zabudowy.

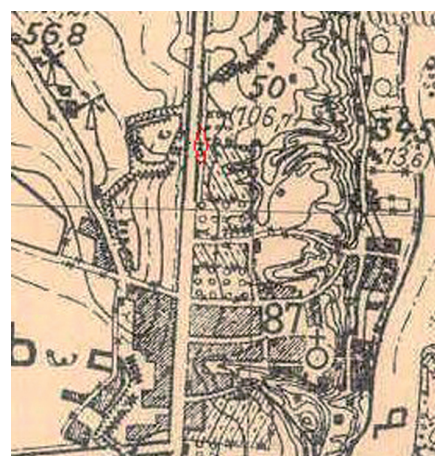
Nie wiemy od kiedy miejsce to traktowano jako punkt graniczny i czy tu witano cesarza Napoleona w 1812 r., ale

Jan Zygmunt Skrzynecki

Dom nauczyciela w sąsiedztwie krzyża

Mapa 1915 r. - fragment

z okresu późniejszego mamy opisy takich powitań. Tu witano biskupa płockiego Michała Nowodworskiego 9 października 1895 r., w trakcie jego wizytacji dekanatu pułtuskiego, gdy wjeżdżał do miasta po zakończeniu wizytacji parafii Popowo. Ciekawostką stanowi fakt, że hierarcha był uroczysto witany nie tylko przez proboszcza i wiernych miejscowej parafii, ale też przez słynnego, serockiego rabina Josefa Lewinsteina, któremu towarzyszył tłum Żydów. Rabin wygłosił piękną przemowę, na którą równie elegancko i z szacunkiem dla "starszych braci w wierze" odpowiedział bp Nowodworski, znany m.in. jako wydawca „Encyklopedii Katolickiej”.

W okresie II Rzeczypospolitej na wysokości tegoż krzyża oraz szkoły witano np. Prezydenta RP Ignacego Mościckiego.

Tekst i zdjęcia
Sławomir Jakubczak

Serock 1828 r. - fragment mapy

Stary dom w sąsiedztwie krzyża

יוסף לוינשטיין

Josef Lewinstein